

F.t.l. om en saltvandsø i Margrethe-Kog

diges placering afskar en væsentlig del af vaden fra de daglige overskylninger med saltvand.

Det nye diges virkning på fuglelivet er i årene 1978-82 blevet undersøgt af fredningsstyrelsen og vildtbiologisk station, der har foretaget systematiske tællinger og undersøgelser af såvel yngle- som trækfuglebestandene. Også i den i 1981 inddigede tyske del er der foretaget tællinger.

Resultaterne af disse tællinger viser sammenfattende i 1981-82 markante nedgange for langt de fleste arters bestande. Det gælder såvel træk- som ynglefuglene.

Der har i årene, inden det fremskudte dige blev bygget, jævnlige været registreret over 100.000 vandfugle i det berørte område. Under tællingerne i 1978 umiddelbart før digebyggeriet forekom maksimalt godt 60.000 vandfugle pr. gang i området.

2.1. Tilbagegangen for trækfuglene

Før inddigningen i 1978 havde området således efter gængse kriterier international betydning for 18 arter af gæs, svømmeænder og vadefugle. De forekom da med et gennemsnitligt antal på ca. 41.000 pr. tælling. I 1981-82 er der for alle rastende gæs, ænder og vadefugle sket en nedgang til 5.500 fugle svarende til en samlet reduktion på 86 pct. Området havde således i 1981-82 kun international betydning for 8 arter.

Tilbagegangen har særlig ramt gæs (3 arter med en samlet reduktion på 99 pct.) og vadefugle (12 arter med en samlet nedgang på 90 pct., heriblandt har 2 arter dog mindre fremgange). Svømmeænderne har umiddelbart klaret landskabsændringen bedre (5 arter er gået tilbage med i alt 30 pct.). I denne forbindelse må dog bemærkes, at de tilbageværende fugle har dårligere kår, end før diget blev bygget. Således er den tid, hvor vadefuglene kan søge føde på vadefladerne under ebbe, blevet afkortet ca. 30 pct. Dette betyder, at fuglene kommer i dårligere kondition og deres overlevelsesmuligheder på de videre træk samt i vinterkvartererne reduceres.

2.2. Tilbagegangen for ynglefuglene

Bestanden af ynglefuglene viser som helhed også en markant samlet tilbagegang fra 1979 til 1982. Dette samlede parantal er her faldet fra ca. 5.600 til 950 svarende til en total reduktion på 83 pct. Fire arter, der alle var på den »røde liste« over særligt truede danske ynglefugle, er helt forsvundet. Heroverfor står dog, at andre fire arter, hvoraf to tilsvarende anses for særligt truede i 1982, forekom med små, nye bestande.

Nedgangen i det samlede antal afspejler dels, at de tidligere store kolonier af hættemåger og terner næsten helt er forsvundet (reduktion fra 4.350 par i 1979 til 220 par i 1982), dels en markant nedgang i bestandene af vadefugle (vibe, kobbersneppe, rødben, brushøne, klyde m.v.), der er reduceret fra i alt ca. 1.030 par til 630 par. Derimod er de mindre bestande af andefugle (edderfugl, gråand m.fl. gået frem fra 60 til 90 par). Det gælder for så godt som alle de ynglende vandfugle, at de 1981-82 som følge af områdets udtørring har haft en meget ringe ynglesucces, således at kun ganske få unger blev flyvefærdige. Klydens ungeproduktion er således faldet fra den normale 1,0-1,5 til 0,2 unge pr. par pr. år.

2.3. Konklusion om fuglebestandens udvikling

På grund af den udvikling, som området naturligt vil undergå, hvis der ikke gennemføres modforanstaltninger, kan det med sikkerhed forudsiges, at den allerede konstaterede udviklingstendens med omfattende bestandsnedgange hos de sjældnere og truede kyst- og saltvandstilknyttede gæs, vadefugle og terner samt til dels også ænder vil fortsætte i de nærmeste år. I denne forbindelse bør det understreges, at fugletællingerne i 1980-81 for flere arter viste en midlertidig forøgelse af bestandene på den da stadig uinddagede tyske del af området. Disse bestande er også siden færdiggørelsen af den tyske del af diget blevet reduceret, og de har ikke indtil nu kunnet konstateres andetsteds i Vadehavet. Dette rummer i dag blandt andet som følge af de omfattende inddignings- og udviklingsprojekter, der i de sidste årtier er gennemført i hele Vadehavsregionen, forholdsvis langt mindre arealer, der er egnede som levesteder for de pågældende arter, end for blot 20 år siden.

Med henblik på at etablere et stort vandfyldt reservoir, som kan være til gavn for fuglelivet, har fredningsstyrelsen og landbrugsministeriets vildtforvaltning foretaget en række vurderinger af, hvorledes dette bedst kan ske. Resultatet af disse vurderinger er indeholdt i rapporten »Vurdering af fuglenes forekomst i den nye kog og i forlandet i Tøndermarsken ved forskellige indretninger af reservoiret og udnyttelse af landbrugsarealet.« (Fredningsstyrelsen april 1981).

Rapporten om fuglenes forekomst indeholder sammenlignende vurderinger af, hvilke fugleforekomster (arter og antal) der kan ventes, hvis reservoiret etableres enten som en lavvandet saltvandsø eller som en tilsvarende ferskvandsø. Rapportens hovedkonklusion er, at man med et saltvands-